

**Десет години застъпничество
за достъп до информация '2006**

По случай десетата годишнина от основаването си, Програма Достъп до Информация организира на 27 октомври конференция на тема „Десет години застъпничество за достъп до информация - 2006“. Близо 120 души, сред които представители на дипломатически мисии, държавни институции, български и международни неправителствени организации, експерти, журналисти и координатори на ПДИ, взеха участие в конференцията, проведена в „Централ Хотел Форум“.

Темата бе застъпничеството за законодателство и за развитие на международните стандарти в областта на достъпа до информация; значението на достъпа до информация за медиите; прозрачното местно управление; околната среда и човешките права и ролята на мрежите в застъпничеството за достъп до информация.

Наши специални гости бяха Мария Дивизиева, заместник-министър на държавната администрация и административната реформа; Н.Пр. Вилем ван Ее, посланик на Кралство Холандия в България; Лене

Фани Давидова, юрист в ПДИ, Мария Дивизиева, заместник-министър на държавната администрация и административната реформа и Гергана Жулева, изпълнителен директор на ПДИ

Йесперсен, заместник-постоянен представител на Програмата на ООН за развитие в България; Лорънс де Ман, изпълнителен директор на VVMZ; Хелън Дарбишър, изпълнителен директор на Access Info Europe и председател на Международната мрежа на застъпниците за свобода на информацията; Едуард Фигхе, холандски експерт по комуникационна политика; Йонко Грозев, Център за либерални стратегии; Гинка Капитанова, изпълнителен директор на Фондация за реформа в местното самоуправление; Георги Милков, председател на Център на неправителствените организации в Разград; Георги

В БРОЯ

*Десет години застъпничество
за достъп до информация, 2006*

*Спомен от детската
възраст на ПДИ*

Интервю:
*„Обществена“ информация е
всъщност бюрократичния
термин за откритост*

Анализ на законодателството:
*Ще осигури ли проекто-
законът за досиетата право
на достъп до архивите?*

От съдебната зала:
*Интерамериканският съд по
права на човека призна право-
то на достъп до информация
за основно човешко право*

Новини

Лозанов, председател на Българската медийна коалиция; Христо Христов, журналист във в-к "Дневник", автор на книгата "Убийте скитник"; Ивайло Хлебаров, За земята“ и координатор на СЕЕ Bank Watch. Веселка Венкова припомни за първите инициативи, свързани с координаторската мрежа в страната.

Приветствия бяха изпратени от г-жа Меглена Кунева, министър по европейските въпроси, г-н Георги Петканов, министър на правосъдието, г-жа Цвета Маркова, председател на Държавната комисия по сигурност на информацията, г-н Георги Георгиев, кмет на Община Тунджа, г-н Йордан Лечков, кмет

на стр. 2

на Община Сливен, г-н Петър Нинчев, кмет на Община Луковит и г-н Хасан Азис, кмет на Община Кърджали.

Гергана Жулева, учредител и изпълнителен директор на Програма Достъп до Информация, откри юбилейната конференция, като подчерта, че през тези десет години не само в България, но и в цял свят са настъпили значителни промени в законодателството и практиките на достъпа до информация, а именно в резултат на застъпничеството от страна на национални и международни организации като ПДИ.

През 1996 година, когато е създадена Програма Достъп до Информация, свободният достъп до информация е проблем преди всичко на държавите в преход. Международните стандарти в областта на свободата на информацията са декларативно установени и се развиват чрез инициативи в областта на правото на изразяване и информация като например Йоханесбургските принципи на международни неправителствени организации като Артикъл 19. Десет години по-късно напредъкът е видим и осезаем. Интерамериканският съд за човешки права призна правото на достъп до информация като човешко право. Съветът на Европа работи по конвенция за достъпа до официални документи. Всички страни в региона имат приети закони за достъп до информация. Повечето международни държавни организации имат свои регулации за прозрачност, които включват конкретни процедури за достъп до документи. Този успех се дължи и на постоянната дейност на организации като Програма Достъп до Информация. Ясната мисия, приобщеността на екипа към нея, енергията за работа, разбирателство в екипа са необходимите условия за постигане на този успех.

Според Александър Кашъмов, ръководител на правния екип на Програма Достъп до Информация, е трудно да се повярва, че са минали 10 години и те изглеждат по-скоро 10 мига. „Колкото повече работим, толкова по-дълбок става кладенецът, в който гребем, толкова повече виждаме, че достъпът до информация е ценност, а не само право, той е гръбнакът на демокрацията, средство за постигане на равенството между хората. Това е единственото средство гражданинът да се доближи до другия гражданин, който притежава власт.“

Признание за дейността и приноса на ПДИ са пожеланията, които гостите отправиха към екипа:

Мария Дивизиева - заместник-министър на държавната администрация и админи-стративната реформа

„На първо място искам да ви кажа „Честит рожден ден“ и да ви поздравя с тази годишнина. В България достъпът до информация се асоциира с вашата фондация. Може би без вас нямаше да го има законът, който се прие през 2000 г., и без възискателността ви нямаше държавната администрация да се отваря все повече към гражданите и бизнеса. Много се радвам да кажа, че ние с вас сме партньори.“

Н.Пр. Вилем ван Ее - посланик на Кралство Холандия

„Поздравление за 10-та годишнина на фондация Програма Достъп до Информация, която съвпада с много специален момент за историята на България - пълноправното членство в Европейския съюз от 1 януари 2007 г.

Конференцията се провежда с финансовата подкрепа на Програмата за социална трансформация в Централна и Източна Европа (МАТРА) на Министерство на външните работи на Кралство Холандия. Достъпът до информация има приложимост в обществото като цяло, има

политическо значение. Става дума за прозрачност, отчетност, качество на обществото, нивото на демокрация. Затова задачата на Програма Достъп до Информация е благородна и Вие трябва да сте горди с това, което сте постигнали през тези години.“

Лорънс де Ман, изпълнителен директор на VVMZ

„Преди 10 години Програма Достъп до Информация постави като основен приоритет за своето съществуване защитата на правото на достъп до обществена информация. Силно вярвам, че вашето усилие допринесе изключително за по-прозрачна и по-добре работеща администрация в България, нещо, което Европейският съюз отчете, когато обяви приемането на България за член. Прилагането на законодателството, свързано с достъпа до информация, е дълъг, труден и скъп процес. Затова бяхме много щастливи, когато преди три години Холандското министерство на външните работи подкрепи проект за прилагането на закона за свобода на информацията в България, по който VVMZ работи съвместно с Програма Достъп до Информация. В края на проекта постигнахме начертаните цели, благодарение на изключителната роля на ПДИ. Искам да благодаря на ПДИ за всеотдайността и изключителната работа. Отправлям и съвет към Холандското министерство на външните работи да продължи подкрепата си за подобни проекти и партньори.“

Лене Йесперсен - заместник постоянен представител на ПРООН

„Достъпът до информация и свободата на изразяване са международно признати човешки права. Днешната конференция дава възможност да се замислим върху простичкото, но изключително важно право на достъп до информация. Щастливи сме, че България стана част от семейството на държавите с действащо законодателство, гарантиращо достъпа до информация още през 2000 г. Искам да поздравя ПДИ и нейния изпълнителен директор за отличната работа и за изключителния принос в подобряването на връзката между гражданите и техните управници. На конференцията, посветена на достъпа до информация, която Програмата на ООН за развитие организира в Осло тази година, ПДИ бе призната за една от водещите неправителствени организации, застъпник за правото на информация в света. Работата на ПДИ оказва влияние не само в България, но и в редица други страни, което е забележително постижение. Желая ви успех и ви уверявам, че ПРООН ще се радва да работи с ПДИ и за бъдеще!“

Хелън Дарбишър, изпълнителен директор на Access Info Europe

„Имам удоволствието да работя с ПДИ осем от десетте години на нейната работа. Борбата на ПДИ в приемането на Закона за достъп до обществена информация, както и последвалата роля в приложението на закона, е сред факторите, спомогнали за демократичното развитие на България, а това допринесе за присъединяването на страната към ЕС. За мен едно от най-интересните неща, свързано с работата на организации като ПДИ, е, че те често прокарват пътя и поставят стандарти, изпреварвайки дори по-развитите демокрации. ПДИ разработи редица стратегии за установяването на правото на достъп до информация в България - обучение на служителите, водене на съдебни дела, разяснителни кампании. От особена важност обаче беше разработването на методология за мониторинг на приложението на закона, която послужи за извършването на международен мониторинг. Резултатите от него показаха например, че състоянието в Чили е по-лошо в сравнение с приложението на закона в България. Смятаме, че тези доказателства изиграха важна роля за решението на Интерамериканския съд по правата на човека, който наскоро призна правото на достъп до информация за основно човешко право.“

Гинка Капитанова, изпълнителен директор на Фондация за реформа в местното самоуправление (ФРМС)

„Екипът на ФРМС най-сърдечно Ви честити 10-годишнината от основаването на Вашата

на стр. 4

организация. Благодарение на усилията ви сме свидетели на все по-отворени, прозрачни и отговорни публични институции и все по-информирани и активни граждани. Разчитайте още повече на вашите партньори и приятели и в трудни, и в приятни моменти! Ние сме с вас!“

Юлиана Методиева - учредител, главен редактор на списание „Обектив“, БХК

Аз искам да се върна към 1996 година. Онова, което ни събра тогава, беше по начало потребността и ценността на информацията. Информираният гражданин, казахме ние, това е демократичният гражданин. Тогава той може да бъде достатъчно взискателен към институциите. Информираният гражданин трябваше да получава от медиите необходимата информация, а пък медиите от своя страна трябваше да притискат институциите. И така граждани и институции да имат своя диалог и държавата да бъде прозрачна.

Йонко Грозев - учредител, Център за либерални стратегии

„Благодаря на Гергана и на целия екип за тази покана. Ще се присъединя към всички, които казаха, че можем да се чувстваме много горди, защото наистина ПДИ далеч надмина това, което ние си представихме, че може да се постигне през тези години. Един такъв юбилей е възможност да си спомним какво мислехме, какво смятахме да правим, какво очаквахме да се случи и какво всъщност се случи. Това е част от оценката и преценката на опита, който трупаме и който ще ни помага и занаят.“

Преди 10 години, когато се събрахме единомишленици - Гергана, Митко, Юлиана и много други, и обсъждахме какво е важно и защо това е необходимо да се направи, ни обединяваше разбирането, че информацията е власт и в една демокрация, за да функционира тя добре, тази власт трябва да бъде достъпна на обществото. Отвъд това, ние имахме ясно разбиране, че за да заработи едно такова право на достъп до информация, то трябва да бъде вписано в закона, трябва да се превърне в част от правото, и двата възможни пътя да стане това бяха или да се приеме от Парламента такъв закон, или по силата на Конституцията или международното право.

Георги Милков, председател на Център за НПО в Разград

„Бих искал да започна с една мисъл на пастор Йоаким Гаук, която използваме за наше мото: „Демокрацията няма да умре от истината.“ Смятам, че тази мисъл пасва чудесно и на Фондация ПДИ. Това е един девиз, който според мен ще бъде вечен. Благодарение на подкрепата, която получаваме от ПДИ през последните две години, се получиха доста добри съдебни практики на Върховния съд. ВАС написа нещо, което е доста важно - „Държавните органи и органите на местното самоуправление се избират и назначават, за да изпълняват наложените от закона функции, а не да мълчат.“

Христо Христов, в. „Дневник“

„Особено щастлив съм да присъствам на този празник. Ще си позволя първо да кажа няколко думи за първопричината ние да сме тук, а именно хората, които работят в ПДИ. Хората в ПДИ имат първо лични много добри качества, второ - са професионалисти, трето - са екип. Аз благородно завиждам на Гергана за нейния екип. ПДИ е не само една от причините да сме толкова

Трима от учредителите на ПДИ - Йонко Грозев, Димитър Тотев и Гергана Жулева

Снимка: архив ПДИ

напред и да постигнем добра среда в достъпа до информация. ПДИ е двигателят, локомотивът, който тегли нещата напред.“

Десет години координаторска мрежа на Програма Достъп до Информация

Когато се говори за успехите, популярността, влиянието и резултатите от дейността на Програма Достъп до Информация, трябва да се каже, че това е резултат и от всеотдайната работа на координаторите в областните градове. Мрежата започва да работи през 1997 г. и в момента наброява 28 човека.

Ето какво споделиха някои от координаторите по повод рождения ден на ПДИ.

Христо Христов, кореспондент на вестник „Пари“ и координатор за Стара Загора

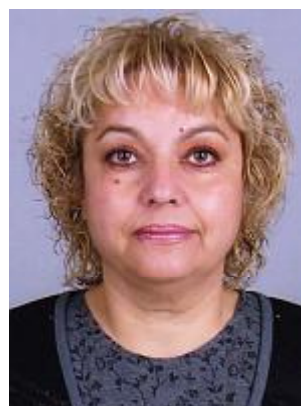

„Координаторската мрежа на фондация Програма Достъп до Информация е нещо уникално за българските условия, където за съжаление все още наблюдаваме повече случаи на самотатъчна дейност от страна на отделни индивиди, отколкото колективен труд за благо на мнозинството. Тази мрежа показва, че когато си погледат ръце приятели и съмишленици - положителният резултат е безалтернативен!“

Йордан Георгиев, координатор за Силистра

„Благодарение на работата си като областен координатор на ПДИ за Силистренска област, гостатъчно отдалечена от центъра, за да идват там със закъснение новите тенденции на информационния 21-ви век, в продължение на 5 години имах повод и възможност да търся съмишленици, за да направим заедно пробойни в стените на различните администрации.“

Богдана Галева, координатор за Хасково

„Честита 10 годишнина на Програма Достъп до Информация! През тези години ПДИ даде на българите надежда! Надежда, че има кой да застане до нас при отстояване на правото ни на информация!“

Божидара Димова, координатор за Шумен

„Като част от системата ПДИ, съзнавам колко отговорно е всички да се научат да се позовават и да използват реално правата, дадени от Закона за достъп до обществена информация. Координаторите имат скромната задача да провеждат политиката на ПДИ по места и смятам, че мрежата пълноценно работи през 10-те години от създаването си.“

Кръстина Маринова, координатор за Варна

„Чувствам се горда да работя в координаторската мрежа на ПДИ, която за юбилейната си годишнина е с обществен авторитет без аналог сред неправителствените организации в страната.“

Ива Антонова, координатор за Враца

„Възможността да съм част от ПДИ в годините на преход и утвърждаване на демократичните принципи ме подпомогна в процеса на осмисляне на правото и свободата на информация като фундаментални ценности. И не на последно място, съвместната работа с ефективния и свеж екип на ПДИ е доказателство, че е възможно полезното да съвпада с приятното. Честит празник!“

Любомир Йорданов, координатор за Монтана

„Когато преди 10 години ПДИ започна дейността си в цялата страна, понятието „достъп до информация“ в някои институции и по-малки населени места звучеше като обίδα или опит за посегателство върху лична собственост. Не може да се каже, че днес всичко е наред и информацията са

получава бързо и лесно от граждани и журналисти. Но определено вече има въведени правила, диалог и опити за взаимно разбиране. А това не е никак малко, още повече, че работата продължава...“

на стр. 6

Веселка Венкова, координатор за Пловдив

„За правото на обществото да е информирано трябва да се воюва непрекъснато с всички власти и с институциите, които законодателството задължава „да предоставят дължимата информация. Спорна работа!“

Стела Ковачева, координатор за Разград

„Преди десет години, когато за първи път от името на ПДИ заговорихме за задълженията на институциите да информират за своята работа обществото, думите ни звучаха като реплики от жанровете на фантастиката. В момента срещу гържавната и местната власт в Разград са забедени 30 гела за откази по ЗДОИ. И никои бюрократ, независимо от поста му, не се счита застрахован, че няма да бъде призван от Темидя,

заради нежеланието си да информира обществото. Не че са станали много словоохотливи, но когато отказват, вече внимават, правят го рафинирано и съобразено с буквата на закона.“

Радка Балева, дългогодишен координатор за Бургас

„Няма как да се работи върху създаването на ЗДОИ без журналистите. Когато за първи път се срещнах с колегите от мрежата, бях силно респектирана от имената на разследващи журналисти като Еми Барух, Николай Нинов, Бистра Варнева, Веселка Венкова,

Христо Христов, Стела Бочева, по-късно и Веселина Седларска, и други.

Респектирах ме и младите тогава юристи с изключителната си професионална подготовка.“

Спомен от детската възраст на Програма Достъп до Информация Веселка Венкова, координатор в Пловдив

Първата публикация във Велико Търново по темата *достъп до информация* е от 27 май 1997 г., във в. „Борба“, озаглавена „Информираният човек е свободен“. Това ще рече, че вече съм била в „мрежата“, щом е подписана: координатор на фондация ПДИ за региона!

Самата фондация е учредена на 23 октомври 1996 г., в София, от юристи, политолози, икономисти и журналисти. Основната цел, определена тогава като мисия, е: да подпомогне осъществяването на правото на информация, формулирано в чл. 41 от Конституцията на Република България. А крайната цел - „да подобри достъпа на гражданите до информация от централните и местни власти, както и прозрачността в работата на тези власти“. Първата стъпка в осъществяването на целите е постоянната публична кампания за важността от спазването на правото на информация, последвана от обществен дебат за необходимостта от приемане на закон, който урежда задължението на централните и местни власти да предоставят информация на гражданите. Това - в общи линии.

Първата публична дискусия, на която съм присъствала, е била на 7 юни 1997 г. Наричала се е „Работна среща и представяне на проекта в пресата“. Притеждавам бр. 25 (326) от 2-8. VII. 1997 г. на в. „Литературен форум“, в който от 1 стр. под рубриката „Информацията - норма и ценност“, е публикуван текст „Модерният диалог между гържавата и гражданите“. Това е стенограма, в обяснителния текст към нея се казва изрично, че целите ще се осъществяват с „помощта на мрежа от кореспонденти из цялата страна“, които ще обръщат специално внимание на случаите, в които на журналистите им е отказан достъп до информация, „защото именно чрез тях обществото задава своите въпроси и получава исканите отговори“. Още: „Достъпът на журналистите до информация е мерило за европейските стандарти в стила на управление, белег за отношението на изпълнителната власт към данъкоплатците; необходимост на прехода към демокрация“. Разговорът е подготвен за печат от Еми Барух и в него, определен като „първа среща“ също, участват „журналисти от

на стр. 7

извънстолични медици, Гергана Жулева, к. ю. н. Меглена Кунева, Димитър Тотеф, Александър Кашъмов, Андрей Иванов и Вержиния Чернева“. Амбицията на екипа е да провокира обществена дискусия по „тези въпроси“, тъй като правото на информация е в основата на много други основни човешки права и т. н. В дискусията от мрежата са участвали Христо Христов от Стара Загора, Радка Балева от Бургас, Стела Ковачева от Разград, Цолка Генова от Русе, Веселка Венкова от Велико Търново, Ваня Авджиева от Ямбол, Люгмила Господинова от Добрич, Веселина Седларска от Сливен, Венцислав Петров от Варна. Това са и част от първите хора в „мрежата“. Помня, че бяха привлечени и Агелина Делийска от Пазарджик, Анелия Славейкина от Видин, Никодим Даневски от Плевен, Любомир Йорданов от Монтана, Петър Симеонов от Габрово. Малко по-късно се появиха Антон Василев от Хасково, Стела Бочева от Ловеч, Йордан Георгиев от Силистра, Дияна Бончева от Ямбол и останалите координатори, с които днес работим заедно.

Един от първите документи, които получихме от фондацията, беше „Списък на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна на РБ“, обнародван през април 1990 г. Открих сред бумагите си и списък с първите координатори от страната, били са 20 - от Пазарджик, Видин, Варна, Ямбол, Сливен, Велико Търново, Пловдив, Ловеч, Добрич, Плевен, Кърджали, Монтана, Бургас, Перник, Разград, Стара Загора, Враца, Русе и София.

Написаното дотук е от 24 юни 2002 г., във Велико Търново, за което дължа благодарност на Антон Андонов, че ме провокира да си го спомня.

Сега се сещам за една мисъл, която гласи, че „гениалността в политиката не е в това да създаваш, а да укрепваш“. В политиката може и да е така, но твърдението важи и за координаторската мрежа на ПДИ, защото това, което сме днес, е създадено от Николай Нинов. Няма да е как да не се получи, защото Николай е от хората, които могат да направят онова, което искат, просто знае как и затова му се получава. Много често, когато е необходима спешна реакция по нашата проблематика, се сещам какво би ме посъветвал Нинов да сторя. И го правя.

Сред „укрепителите“ на мрежата, освен целият юридически екип в София и Гергана Жулева, която

е майката на ПДИ, са, за кратко Еми Барух, и за повече от петилетка Антон Андонов. Мога само да им благодаря, че успяха да съхранят създаденото, да организират работата ни и да запазят приятелствата. На ред е Ралица Кацарска и съм сигурна, че традицията в ПДИ е това, което е.

Като разсъждаваме върху силата на мрежите и неизбежно се сещаме най-напред за Интернет, е редно скромно да признаем, че още със създаването на ПДИ една от добрите идеи е била именно тази - бързо да се изгради мрежа, а координаторите да са журналисти, защото освен многото обструкции, които създаваме в работата, поради професионалната си обстоятелственост, сме хора, които знаят какво е ред, график, бързина и точност на реакцията.

Затова не е било нужно време, за да се убеждаваме в необходимостта и силата на един закон, който трябва да обслужи информираното гражданско общество при взимането на правилни решения.

Стефан Цвайг е казал, че *“бавното упорство винаги взема връх над необузданата сила, щателно разработеният план - над импровизирания порив, реализмът - над романтиката”*. Прозрението на писателя може да се отнесе към работата на ПДИ и в частност на мрежата ѝ, която на принципа на японската канка вече си направи кладенче. Затова днес с нас са толкова много приятели от неправителствения сектор, от държавната администрация и граждани, отпили живителна глътка от нашето кладенче, в което като не стига „водата“, Кашъмов, Кирил, Фани и Дарина винаги са готови да помогнат.

Не ми се ще в днешния, за нас празничен, ден да говорим за трудностите в работа, но искам да отбележа надеждата си, че като се изредят във властта сериозните политически сили, което е на път да се случи, просветителската част от ангажиментите ни ще намалее. Защото политиците вече ще са разбрали, че *„властникът е първият слуга и първото длъжностно лице в държавата”*. Гражданите пък дотогава ще са осъзнали, че правата на народите са тяхна собственост и се надявам да сме се научили да я стопанисваме.

Десет години са солиден период в живота на ангажирания човек. За последните десет много неща при мен се промениха. Константа са децата ми, журналистическата професия и ПДИ - благодаря на всички, с които ме срещна каузата достъп до информация.

Едуард Фигхе:
**„Обществена“ информация е всъщност
бюрократичният термин за откритост**

Гост на юбилейната конференция на Програма Достъп до Информация беше г-н Едуард Фигхе, главен съветник в Асоциацията на холандските общини по въпроси, свързани с комуникациите. В момента той работи като лобист в Парламента в Хага, има повече от 20 години журналистически опит. Веднага след конференцията, г-н Фигхе и екип на Програма Достъп до Информация посетиха градовете Велико Търново, Русе и Шумен, където участваха в работни срещи с журналисти и студенти по журналистика. Ед Фигхе разговаря с настоящите и бъдещи журналисти относно проблемите, които срещат в намирането на информация. Основен акцент в дискусиите на 30, 31 октомври и 1 ноември 2006 г., бе поставен върху принципите на доброто управление, добрата комуникация и добрата журналистика. Ед Фигхе посети България за трети път по покана на ПДИ и в рамките на проект „Прилагане на Закона за свобода на информацията“, изпълняван от VVMZ East European Investment Services B.V., Холандия, и

фондация ПДИ, с финансовата подкрепа по програма МАТРА на Министерството на външните работи на Кралство Холандия.

Г-н Фигхе, в какво се изразяват Вашите задължения като експерт по комуникационна политика в Холандската асоциация на общините?

Работя за Холандската асоциация на общините близо 12 години. Моята задача е да участвам в мисии, свързани с разясняването и разработването на комуникационни политики в най-широкия смисъл на думата - това включва лобиране, свободен достъп до информация и журналистика. Всички тези компоненти на комуникацията се преплитат в мисиите, на които съм бил, в Африка, Централна и Източна Европа, Централна Америка, Азия.

Това е претото Ви посещение в България. Успя ли мисията Ви тук?

Сега, след третата среща с журналисти в страната, мога да кажа, че създадохме хубави отношения помежду си. Във всяка от тези мисии аз влагам целия си професионален опит, за да споделя най-доброто, което знам. Точно това е тайната на добрата комуникация. Могат да се използват всички видове техники, за да се повлияе в положителен план на развитието на политики в полза на обществото, но комуникацията е нещо, което добрият журналист, добрият политик, добрият специалист по връзки с обществеността трябва да носи в сърцето си. Когато си направен от лег, не можеш да комуникираш. Това е нещо, което трябва да носиш генетично. Мисля, че постигнахме много през тези срещи с

практикуващи журналисти и студенти по журналистика. Но този успех не би бил възможен без положените от ПДИ основи в областта на свободния достъп до информация. По време на тези посещения споделихме опит какво означава да си добър журналист и как да бъде организирана добрата комуникация, предоставянето на информация. Така, както ПДИ ще продължи да подпомага правото на достъп до информация, така и хората, с които се срещнахме на тези семинари, трябва да продължат борбата си за изграждането на добрата комуникация между управляващите и гражданите.

Какви са основните трудности, които журналистите срещат във всекидневната си борба за достъп до информация?

Проблемът е свързан с остатъците от минали времена в българската политика. Това е едностранната комуникация и аз обръщам внимание на това в своите срещи с журналистите. Всеки говори за двустранна комуникация, за свободен достъп до информация, но на практика се налагат старите традиции от времето на едностранното управление. Чух толкова много истории от журналисти за тяхната борба с кмета или с определени служители в общинската администрация, за да достигнат някакво ниво на комуникация, за да ги научат да предоставят информация. На тези срещи видях разбиране, особено от страна на

на стр. 9

новото поколение, за това какво е необходимо да се направи.

Какво е необходимо да се направи, за да се подобрят комуникационните политики на българските институции?

Хищниците вливат зъби в плячката и не я пускат. Моята препоръка към журналистите е да не бъдат като диви животни. Това, което казвах на всяка от тези срещи, бе: "Не се предавайте!" От изключително значение е да се създаде свободен достъп до обществена информация на местно ниво. "Обществена" всъщност е бюрократичният термин за откритост. България има свое Национално сдружение на общините. Както и Холандската асоциация на общините, те провеждат непрекъснато работни срещи, семинари, дискусии. На тези срещи членовете на сдружението обсъждат текущи въпроси от голяма важност. Например дали приемането на България в ЕС ще доведе до редица последици във всекидневието на хората. Цените ще се качат - хората ще задават много въпроси. Ето защо един от приоритетите на Националното сдружение на общините в България по време на тези конференции трябва да бъде подготовката на кметовете, както и на други служители от общинската администрация, да отговорят на въпросите на гражданите. Свободният достъп до информация и добрата комуникация трябва да станат неразделна част от дневния ред на администрацията. Друга алтернатива няма. България ще бъде член на ЕС и тъй като не е изпълнила докрай условията от Брюксел, ще изпратят специални комисии, които да следят за напредъка в неразвитите области. Това означава непрестанен дебат по всички въпроси. Някои политици ще се страхуват от откритостта, ще се питат каква информация трябва да бъде предоставена и разпространена и коя не. Но журналистите трябва да продължат работата си. Те трябва да отразяват това, което се случва, за да е ясно има ли развитие или не - ако няма, защо няма. Ако няма напредък, България няма да бъде пълноправен член на ЕС. Ето защо обществото трябва да бъде информирано за всяка малка стъпка в процеса на развитие на демокрацията в България. В това отношение ролята на местните медии е незаменима. Местните журналисти са по-близо до хората. Затова тяхната работа е толкова важна. Обществото се променя. Преди 10-15 години ролята на националните медии бе доминираща.

Днес местните вестници, радиа и регионалните телевизии са изключително важни за развитието на демокрацията.

Кои са другите участници в процеса на утвърждаване на демократичните принципи?

ПДИ по дефиницията за отбелязването на Деня на правото да знам. Тази кампания най-добре показва, че всички сме участници в процеса на утвърждаване на демократичните принципи. Работата на журналистите в процеса на демократизация е от изключително значение, заради достъпа до медиите, който те имат. От страна на администрацията важни участници са експертите по комуникационни стратегии, особено към общините. Знаем, не всяка община може да си позволи такъв експерт, но аз съм сигурен, че в рамките на 10 години почти всяка общинска администрация ще има такъв експерт. Тези експерти, както на национално, така и на местно ниво, играят много важна роля за стимулирането на атмосферата на свободен достъп до информация. Важна е и ролята на гражданите в процеса на демократизация. Всеки може да отиде до общината или до която и да е институция и да поиска информация. Мисля, че роля играят и преподавателите в училищата и в университетите. В Деня на народните будители ние се срещнахме с журналисти и ученици с профил журналистика в Шумен. Учителите са тези будители, които трябва да работят с младото поколение и да подготвят бъдещите журналисти и експерти по комуникация да изпълнят своето задължение към обществото - да го информират. В същото време общините имат не по-малко задължение да предоставят свободен достъп до информация. Общините трябва да бъдат активни при публикуването и разпространяването на тази информация. Не трябва да е необходимо гражданите да питат през цялото време. Но, както вече казахме, това трябва да е в сърцето на човека. Кметът, както и всеки служител в администрацията, работи с обществена информация, работи с обществени пари. Тези служители са задължени да се отчитат пред тези, за които работят, а именно гражданите. Журналистите пък могат да помогнат за развитието на отвореността, като разпространят вярна и важна информация. Това е, което трябва да направят. От това, което видях и чух на трите си срещи с журналисти и с екипа на ПДИ, аз съм оптимист, че нещата в България се развиват.

Интервю на Диана Банчева

Ще осигури ли проектозаконът за досиетата право на достъп до архивите? *становище на ПДИ и Access Info Europe¹*

На 27.10.2006 г. ПДИ и Access Info Europe изпратиха до Народното събрание Становище по общ Законопроект за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия². Законопроектът беше изготвен от Комисията по вътрешна сигурност и обществен ред на основата на внесените три законопроекта, приети на първо четене от Народното събрание.

Контекстът

След отмяната на Закона за достъп до документите на бившата Държавна сигурност и бившето Разузнавателно управление на Генералния щаб през 2002 г., достъпът до тези документи се урежда от общия закон - Законът за достъп до обществена информация (ЗДОИ). Изхождайки от разбирането, че всеки има право на достъп до тези документи, през 2002 г. министърът на вътрешните работи прие Инstrukция за реда за достъп до информация, съдържаща се в документите от архивните фондове на МВР. В чл. 4 от Инstrukцията е предвидено правото на всеки на достъп до архивни документи за научноизследователска, публицистична и проучвателна дейност. Следователно според настоящата нормативна уредба право на достъп до документите на бившите служби за сигурност има всеки, като общодостъпността е принцип, а ограничаването ѝ - изключение.

Основен проблем, видян в практиката от последните години обаче, е нежеланието на институциите, които съхраняват такива документи, и в частност - МВР и Националната разузнавателна служба (НРС), да предоставят достъп до тях. Това беше една от причините за приемането на нов закон.

Общественният дебат

През 2006 г. се разгоря широк обществен дебат във връзка със затруднения достъп до информация

от документите на бившите служби за сигурност, която е от обществен интерес, и с избирателното предоставяне на такава информация. Възникнаха редица инициативи, като няколко кръгли маси, международна конференция, кампанията «Чисти гласове», в която се включи и Програма Достъп до Информация, омбудсманът бе сезиран и зае становище за създаването на закон, който да предвижда максимален достъп до документите на бившите служби за сигурност и преминаването им под контрола на специален орган.

Становище на Програма Достъп до Информация

Правото на достъп до документите на бившите служби за сигурност е част от правото на всеки да търси, получава и разпространява информация, прогласено от чл. 41, ал. 1 от Конституцията, чл. 19 от Международния пакт за гражданските и политическите права и чл. 10 от Европейската конвенция за правата на човека. Архивите са специфични носители на информация, която е от обществен характер и до която следва да има право на достъп всеки, като правото е принцип, а ограничаването му е изключение от принципа (Препоръка R 2000 (13) на Комитета на Министрите към държавите-членки на Съвета на Европа). Едновременно с това свободният достъп до архивите на бившите секретни служби е мярка за разрушаването на наследството на бившите комунистически тоталитарни системи (Резолюция 1096 (1996) на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа). Следователно достъпът до тази информация е от повишен обществен интерес.

Особено обезпокоително е, че в законопроекта напълно отсъства:

Правото на всеки на достъп до документите, свързани с Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА.

Обезпокоително е, че в законопроекта присъства забрана за разгласяване на каквато и

на стр. 11

¹ <http://www.access-info.org>

² Пълният текст на становището можете да откриете на Интернет страницата на ПДИ: http://www.aip-bg.org/projlaw_bg.htm

от стр. 10

да е информация и документи в нарушение на закона (т.е. предписва се как да се ползва една свобода).

Обезпокоително е, че:

Не е уредено предаването на документите, свързани с Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА, на създадената със закона Комисия.

Не е прецизиран начинът на конституиране на Комисията по закона.

Комисията се създава като политически орган, а не като институт, който да изследва тези документи.

Документите от една страна се третираат като несекретни, от друга се разсекретяват (логическо противоречие).

Правото на всеки на достъп до документите по чл. 1 от законопроекта

Правото на всеки на достъп до такава информация произтича пряко от Конституцията на Република България. Съгласно чл. 4 от ЗДОИ, всеки има право на достъп до обществена информация, а съгласно чл. 4 от цитираната Инструкция на МВР от 2002 г. - всеки има право на достъп до информация от архивни документи за научноизследователска, публицистична и проучвателна дейност. Това право е признато без изключение и във всички страни, в които е създадена законова уредба относно достъпа до документи на бившите служби за сигурност. Приемаме липсата на такава норма в предлагания законопроект като случаен пропуск, но ако той бъде приет в този му вид, ще се създаде, в противоречие с чл. 41 от Конституцията, значително по-лоша нормативна уредба от настоящата.

Контрол на Комисията по закона върху документите

Следва да бъде установено конкретно задължение за предаването на документите под управлението на Комисията по закона. В настоящата редакция на законопроекта това задължение не е конкретно, защото липсва срок за изпълнението му.

Конституиране на Комисията по закона

Функциите и начинът на определяне на Комисията по закона я определят като едно

политическо тяло. С това тя се различава от създадените със законите в другите страни институти, които се занимават с научно-изследователска и проучвателна дейност. Такава дейност в законопроекта не е предвидена. По този начин Комисията се отдалечава от идеята за обществена институция, която подпомага правото на гражданите и изследователите на достъп до информацията, свързана с дейността на бившите служби за сигурност, и сама извършва публикации по тези теми. Понастоящем тя е сведена до проверител на принадлежността на лицата по чл. 3 от законопроекта към бившите служби за сигурност.

Публикация на информация от документите по чл. 1

Забраната за разгласяване на документи по чл. 18 и § 13 от предходните и заключителни разпоредби, в частта относно създаването на нов чл. 313 от Наказателния кодекс е непропорционална. Самото съществуване на наказателен текст с подобно съдържание вече има «възпиращ ефект» спрямо конституционното право да се разгласява информация. Ето защо нормите на чл. 18 и § 13 от предходните и заключителни разпоредби на закона трябва да се прецизират.

Документите по чл. 1 не са класифицирана информация

При изричната декларация на § 14 от законопроекта, че информацията по чл. 1 не е класифицирана, употребата на термин като «разсекретяване» представлява явно прилагане на двоен стандарт и създаване на вътрешно противоречие. По този начин ще бъде съществено затруднено прилагането на закона.

Дебатът продължава

След приемането на общия законопроект на първото четене, в Народното събрание бяха внесени нови предложения от няколко групи народни представители. В най-скоро време предстои обсъждането им от Комисията по вътрешна сигурност и обществен ред. За повече информация можете да посетите нейната Интернет страница: <http://www.parliament.bg/kns/40%20NS/Zakdeinost/Zakdeinost.htm>

СГС изиска доклада по "Иракгейт"

На 3 октомври 2006 г. състав на Софийския градски съд изиска от Президентството да предостави на магистратите доклада за участието на фирми, близки до БСП в аферата "Петролгейт" от времето на режима на Садам Хюсеин. Докладът бе изготвен от Националната служба за сигурност и Националната разузнавателна служба по искане на президента Георги Първанов. През 2004 г. от Президентството отказаха гостъп на журналистката Зоя Димитрова от в-к "Монитор" до доклада. "Решението на СГС е в съответствие с практиката и закона и изпълнява указанията на Върховния административен съд докладът да бъде изискан от съда", коментира настоящото решение адвокатът на жалбоподателката Александър Кашъмов от Програма Достъп до Информация. През януари 2006 г. състав на Върховния административен съд задължи градските магистрати да прочетат оригиналния доклад, за да преценят, съгласно закона, дали в него се съдържа държавна тайна. Въпреки че през януари Върховният административен съд върна делото на първата инстанция, с неговото решение се дава тълкуване на няколко въпроса, свързани с гостъпа до информация:

- отказите на главния секретар на Президента подлежат на обжалване;
- позоваването на това, че търсената информация представлявала „държавна или друга защитена от закона тайна“, не прави отказът необжалваем;
- съдът трябва да изиска и прегледа доклада, с цел да осъществи контрол за законност на маркирането му с гриф като държавна тайна;
- свързването на информацията със службите за сигурност не я прави класифицирана;
- дори да се приеме, че чрез оповестяване на резултата би възникнала опасност от разкриване на защитена информация, този риск може да бъде предотвратен чрез предоставяне на частичен гостъп.

Образованието и квалификацията на висшите чиновници са публична информация

На 4 октомври 2006 г. Петчленен състав на Върховния административен съд отмени мълчалив отказ на министъра на образованието и го задължи да предостави имената, образованието и квалификационната степен на заместник-министрите, главния секретар, както и на членовете на политическия кабинет на министъра на образованието. През 2005 г. от министерството отказаха поисканите от вестник "168 часа"

данни, като се позоваха на Закона за защита на личните данни. Първата съдебна инстанция потвърди отказа, но медията обжалва с помощта на Програма Достъп до Информация. Петчленният състав отмени решението на първата инстанция в частта, с която се отказва гостъп до данните на ръководния екип. Според магистратите имената на заместник-министрите, главния секретар и на членовете на политическия кабинет са бездруго гостъпни в Регистъра за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни длъжности. Информацията за образованието и квалификацията им също е обществена, тъй като помага на гражданите да си съставят собствено мнение за дейността на управляващите образованието в България.

Ще знаем ли как БНБ е рефинансирала банки през 1996 г.?

На 12 октомври 2006 г. петчленен състав на Върховния административен съд гледа дело, по жалба на Кирил Карауванов. Той обжалва решение на тричленен състав на същия съд, с което бе потвърден отказът на Българската народна банка да предостави информация за това с какви суми БНБ е рефинансирала държавните търговски банки през кризисната 1996 г. Според БНБ информацията била банкова тайна. Карауванов е поискал информацията от БНБ, за да разбере какви са били механизмите за рефинансиране на банки, довели до хиперинфлацията. Според тричленния състав търговските банки са били клиенти на БНБ и се ползват със защита на информацията. Според ПДИ, с чиято правна помощ се води делото, информацията е от изключителен обществен интерес, тъй като с нейна помощ би се обяснила държавната политика по време на банковата криза през 1996 г. Банковата тайна пък е предназначена да брани интересите на клиентите, а не на банките, смятат експертите от ПДИ.

* * *

На 17 октомври 2006 г. състав на Върховния административен съд гледа дело, образувано по жалба на в. „Труд“ срещу отказ на министъра на земеделието и горите Нухат Кабил да предостави гостъп до документите, с които на царското семейство бяха реституирани гори в Рила. Основанието е, че бившият премиер, който получи най-голямата реституция в България, докато беше на този пост, не дава съгласие за това. Делото се води с правната помощ на ПДИ.

на стр. 13

ПДИ обучи НПО-та

Програма Достъп до Информация проведе в София двудневно обучение на тема "Достъп до обществена информация - норми и практики" за обучители. На 12 и 13 октомври 2005 г. в София се събраха представители на четири неправителствени организации - ФПП ИГА, Пазарджик, Фондация „Съпричастие“ Варна, „Регионален съюз на НПО“ Пловдив, Фондация „Инициатива равни възможности“. Проведеното обучение е второ от поредица обучения за обучители по достъпа до информация. Работната среща се осъществи в рамките на проект „Прилагане на Закона за свобода на информацията“, изпълняван от VVMZ East European Investment Services B.V., Холандия и фондация ПДИ с финансовата подкрепа по програма МАТРА на Министерството на външните работи на Холандия.

Достъп до информация в съдебната система

На 3 ноември 2006 г. ПДИ организира втора работна среща, на която юристи обсъдиха състоянието на достъпа до информация в съдебната система. През август 2006 г., с финансовата подкрепа на USAID, чрез Българския център за нестопанско право, ПДИ изготви доклад „Достъп до информация в съдебната система“. В доклада е анализирана съществуващата нормативна уредба, отнасяща се до достъпа до информация в съдебната система. На работната среща бяха дискутирани констатираните в доклада проблеми, както и съпътстващите го препоръки за конкретни нормативни промени за подобряване на достъпа в областта. Първата среща бе проведена на 20 септември 2006 г., когато участници в дискусиата бяха представители на една основна група търсещи информация, а именно, журналистите. Предложените промени се отнасят до Правилника за съдебната администрация в районните, окръжните, военните и апелативните съдилища, който обхваща значителна част от администрацията на съдебната система. Докладът, както и предложенията за изменения и допълнения на Правилника, са достъпни на страницата на ПДИ: http://www.aip-bg.org/rep_bg.htm. Вашите коментари и препоръки можете да изпратите до 30 ноември 2006 г. на адрес: office@aip-bg.org.

Доклад за прозрачността на МФИ

На 29 септември "Инициатива за глобална прозрачност" <http://www.ifitransparency.org/>

разпространи доклада "Заг затворени врати: Секретността във финансовите институции". В него са обобщени резултатите от пилотно проучване, включващо подаване на заявления за достъп до информация до редица международни финансови институции (МФИ) и до национални институции в Аржентина, България, Мексико, Словакия, и Южна Африка. Целта бе да се установи степента на прозрачност при изпълнение на проектите, финансирани от международните финансови институции, сред които бяха Африканската банка за развитие, Европейска банка за реконструкция и развитие, Европейската инвестиционна банка, Интерамериканската банка за развитие, Международния валутен фонд и Световна банка. Голям брой заявления бе отхвърлен от МФИ. Пълен достъп до поисканата информация бе даден на 43 от подадените 120 заявления. В реализирането на проекта в България взеха участие Програма Достъп до Информация и представителите на CEE Bankwatch за България - Екологично сдружение "За Земята" и „Информационен и учебен център по Екология“. Докладът е достъпен на адрес: http://www.ifitransparency.org/doc/behindcloseddoors_secretyinifis.pdf

Унгария предостави документ за политиката за сигурност на информацията в НАТО

В отговор на заявление за достъп до информация, подадено от Унгарския съюз за граждански свободи, Унгарската агенция за сигурност предостави документ, който описва политиката на сигурност, която НАТО следва и прилага спрямо страните-членки на алианса. Документ С-М(2002)49 съдържа споразумението (Директива АС_35-D_2002-REV2), с което членовете на НАТО съвместно осигуряват защитата на класифицираната информация на алианса, съгласно съответните режими за сигурност. Документът също определя "принципите и минималните стандарти, които трябва да се прилагат от членовете на Северноатлантическия алианс и от гражданските и военни органи на НАТО", за да се осигури съответната защита на подобна информация. Предоставянето на тази информация е от изключителна важност, поради факта, че правителствата на Канада, Великобритания и САЩ отказаха да предоставят този документ, както и груги, отнасящи се до политиката на сигурност на информацията в НАТО.

Интерамериканският съд по права на човека призна правото на достъп до информация за основно човешко право

На 11 октомври Интерамериканският съд по правата на човека взе решение, с което призна правото на достъп до информация, съхранявана от правителствени институции, за основно човешко право. Това е първото подобно решение на международен съд.

Делото Клауде Рейес и другите срещу Чили е свързано с отказа на правителството на Чили да предостави информация относно проект за изсичане на гървета по река Кондор през 1998 г. Интерамериканският съд по правата на човека разглежда за пръв път в 27-годишната си практика дело, свързано с правото на достъп до информация. Съдът взе делото за разглеждане, след като Комисията по човешки права в Латинска Америка реши през април 2004 г., че отказът е в нарушение на чл. 13 от Американската конвенция за човешки права, която гарантира правото на достъп до информация. След като правителството не се съобрази с препоръките ѝ, а последвалите жалби от страна на заявителите бяха отхвърлени от националните съдилища, Комисията отнесе случая до Съда по правата на човека. Въпреки успеха на решението на Съда, който разглежда публично делото през април 2006 г., Чили все още не е предоставила поисканата информация.

„Това решение показва, че мълчанието на правителството по заявление за достъп до информация е не само неприемливо, но е и нарушение на основно човешко право - правото да се пита, правото да се знае“, казва Хелън Дарбишър, изпълнителен директор на организацията Access Info Europe. „Решението затвърждава в международен план едно право, признато от редица национални конституции и закони, както и от съдебната практика по света. Това е важно право за хората, които се нуждаят от информация, за да защитават други човешки права, околната среда или да се борят срещу корупцията“, добави Хелън Дарбишър.

Близко 70 страни имат закони, гарантиращи правото на достъп до информация. В Европа 40 от общо 46-те държави-членки на Съвета на Европа имат такива закони, но тяхното приложение често не е идеално и мониторингови проучва-

ния показват, че много заявления за обществена информация остават без отговор или им се отказва достъп. За Европа решението на Интерамериканския съд може да има редица последици:

- Държави като Испания, Италия и Гърция, които нямат самостоятелно действащи закони за достъп до информация, ще трябва да предприемат правни реформи, за да гарантират напълно защитата на правото на информация, в съответствие с международните стандарти.

- Всички държави трябва да гарантират познаването на правото на информация от страна на съответните служители в администрацията, които следва да отговарят на всички заявления за информация от страна на обществото и да прилагат стеснително ограниченията на правото.

- Европейският съд по правата на човека, който в решенията си досега е отбелязвал, че има право на информация, ако има нужда от защитата на други права, ще трябва да вземе предвид разширително тълкуване на правото на информация.

- Решението на Интерамериканския съд ще подкрепи настоящата инициатива на Съвета на Европа да разработи конвенция за правото на достъп до информация, съхранявана от правителството. Конвенцията ще постави механизъм за наблюдение за изпълнението на конвенцията от всички 46 държави в Европа.

Ето някои акценти от самото решение, преведени на английски език и разпространени по Мрежата на застъпниците за свобода на информацията:

Според решението на Интерамериканския съд от 11 октомври 2006 г. правителството на Чили е нарушило правото на достъп до информация, като не е предоставило информация по заявлението на три екологични организации. Съдът установи, че чилийските власти не са предоставили достъп по четири от седемте точки, в които е поискана информация от голям обществен интерес (пар. 72-73).

Съдиите единодушно приеха, че е направено нарушение на чл. 13 от Американската конвенция

на стр. 15

за правата на човека. Според съда чл. 13 определя правото на достъп до информация, съхранявана от обществените институции, за основно човешко право: "Взимайки предвид фактите по настоящото дело, съдът стигна до заключението, че чл. 13 на Конвенцията, който определя правото да се "търси" и "получава" информация, защитава правото на всеки да поиска достъп до информация, съхранявана от държавата, с изключение на случаите, предвидени от Конвенцията. Следователно, член 13 гарантира правото на лицата да получават такава информация и създава позитивното задължение на държавата да я предоставя. Поисканата информация трябва да бъде предоставяна без нужда от доказване на директен или личен интерес, освен в случаите, отнасящи се до законни ограничения. Предоставянето на информацията на едно лице позволява разпространението ѝ в обществото по начин, по който тя да може да бъде получена, разбрана и оценена. По този начин правото на свобода на мисълта и изразяването предполага защитата на правото на достъп до информацията, намираща се под контрола на държавата" (пар. 77).

Съдът подчертава връзката между свободата на изразяването и информацията и правото на обществени участия, заключавайки, че "достъпът до информация, съхранявана от държавата., позволява участието в държавното управление" (пар. 84-86).

Съдът взе предвид редица прецеденти за признаването на правото на достъп до информация като:

- декларации на Организацията на американските държави от последните няколко години, най-скорошната, от които е от 3 юни 2006 г. С тази декларация Организацията на американските държави призовава правителствата да признаят правото на достъп до обществена информация и да приемат законодателна уредба, която да гарантира това право;
- антикорупционната конвенция на ООН, Декларацията от Рио за околната среда и Орхуската конвенция;
- редица декларации на Съвета на Европа, от препоръки на Парламентарната асамблея през

1970 г. до препоръки на Комитета на министрите от 1982 г., 1998 г., и Препоръка 2002 относно достъпа до официални документи. Принцип IV от Препоръка 2002 поставя изискване ограниченията на достъпа да бъдат определени със закон, да бъдат необходими в демократичното общество и да са пропорционални на защитата на друг законен интерес.

Съдът отбелязва, че трябва да има ограничения, но те трябва да бъдат сведени до тези, въведени от Конвенцията (защита на правата и доброто име на другите, защита на националната сигурност, обществения ред) и подчертава, че ограниченията трябва да бъдат пропорционални на целта на защита и минимално да ограничават правото на информация (пар. 88-91).

Съдът реши, че "в демократичното общество е необходимо органите на властта да бъдат водени от принципа за максимална откритост, който въвежда презумпцията за това, че всяка информация трябва да бъде достъпна, като подлежи на стеснен режим на ограничения" (пар. 92). Тежестта е върху държавата "да докаже, че поставяйки ограничения на достъпа до информацията, която съхранява, тя се съобразява с ограниченията, които са изложени от съда" (пар. 94).

Във времето, когато е отказан достъп до информация, в Чили не е имало правно основание за такъв отказ (пар. 94). С невъзможността да обосноват отказа си да предоставят информация, чилийските власти са нарушили принципите, които изискват ограниченията на правата да са съобразени с друга законна цел и да бъдат необходими в демократичното общество (пар. 95).

В своето решение от 11 октомври 2006 г. съдът отбелязва, че държавите трябва да приемат средства, гарантиращи правата, които Конвенцията защитава, с други думи - закон за достъп до информация или друг подобен нормативен акт - и трябва да премахнат норми и практики, които нарушават правата, признати от Конвенцията. Съдът подчерта, че "в частност това означава правна рамка, която да регулира ограниченията на достъп до информация, съхранявана от държавата и която да отговаря на стандартите, поставени от

Конвенцията, като налага само ограничения по причини, позволени от Конвенцията" (пар. 101).

Съдът установи, че Чили също е нарушила правото на жалбоподателя на справедлив съдебен процес в контекста на административните и съдебни процеси, които жалбоподателят е започнал, за да атакува отказа на информация (пар. 174).

Съдът също така задължи чилийското правителство:

Да обучи служителите в обществените институции в духа на международните стандарти, регламентиращи достъпа до информация и неговите изключения. "Съдът смята, че държавата (Чили) трябва в приемлив период от време да проведе обучения за органите на властта и обществените институции, които са натоварени да получават заявления за достъп до информация в нормите, които регламентират това право, включително стандартите, определени от Конвенцията, които те трябва да спазват по отношение на

ограниченията на достъпа до такава информация" (пар. 165).

Да предостави поисканата информация, свързана с проекта Рио Кондор или да приеме обосновано решение за това, защо не предоставя тази информация (пар. 157-58).

Да публикува ключови параграфи от съдебното решение в „Държавен вестник“ и да предприеме необходимите мерки за гарантирането на правото на достъп до обществена информация за в бъдеще. Тези мерки трябва да включват "гаранции за ефективността на административния процес при разглеждането на заявления за достъп до информация, който определя срокове за предоставяне на информация и се управлява от обучени за тази цел служители" (пар. 163).

Решението на испански език е достъпно на страницата на Интерамериканския съд по правата на човека на адрес: <http://www.corteidh.or.cr/casos.cfm?idCaso=245>.

Програма Достъп до Информация

София 1000,
бул. Васил Левски N 76, ет. 3, ап. 3
тел/факс. (+ 359 2) 988 5062, 986 7709, 981 9791
E-mail: office@aip-bg.org
www.aip-bg.org

Редакционен екип:

Александър Кашъмов, Гергана Жулева, Дарина Палова, Диана Банчева, Катерина Коцева, Кирил Терзийски, Николай Нинов, Николай Марев, Ралица Кацарска, Фани Давидова
Оформление: Николай Марев

Този бюлетин се издава в рамките на проект „Прилагане на Закона за свобода на информацията“ с финансовата подкрепа на Програмата за социална трансформация в Централна и Източна Европа (МАТРА) на Министерството на външните работи на Холандия.

©Програма Достъп до Информация

Материалите в това издание са обект на авторско право.

При цитиране позоваването на източника е задължително.

Изразените в бюлетина мнения и възгледи не ангажират и не отразяват тези на Министерството на външните работи на Кралство Холандия